

Usikkerhet i regnskapet - GRS

DIB Forum – 20. oktober 2026

Alvar Strandvold

The better the question. The better the answer. The better the world works.

Shape the future with confidence

Alvar Strandvold

Associate Partner

Leder fagavdeling regnskap

Tel: +47 472 61 637

E-mail: alvar.strandvold@no.ey.com

Agenda

1

- Regnskaps-loven og GRS

2

- Hvorfor er usikkerhet så viktig?

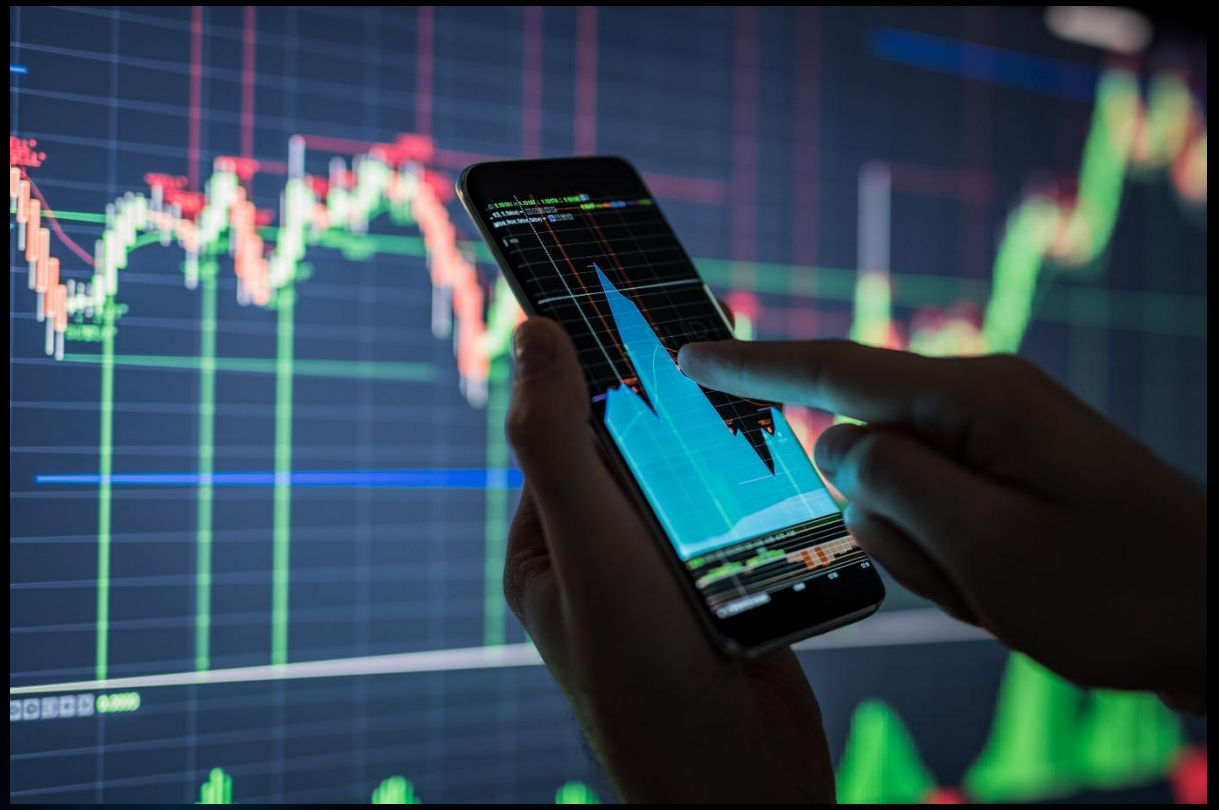
3

- Hvor mye opplysninger skal gis?

Regnskapsloven og GRS

Usikkerhet

- Usikkerhet er en iboende utfordring når man lager regnskap
- Mange områder i regnskapet er preget av usikkerhet
- Kommunikasjon om usikkerheten til leserne av regnskapet er avgjørende

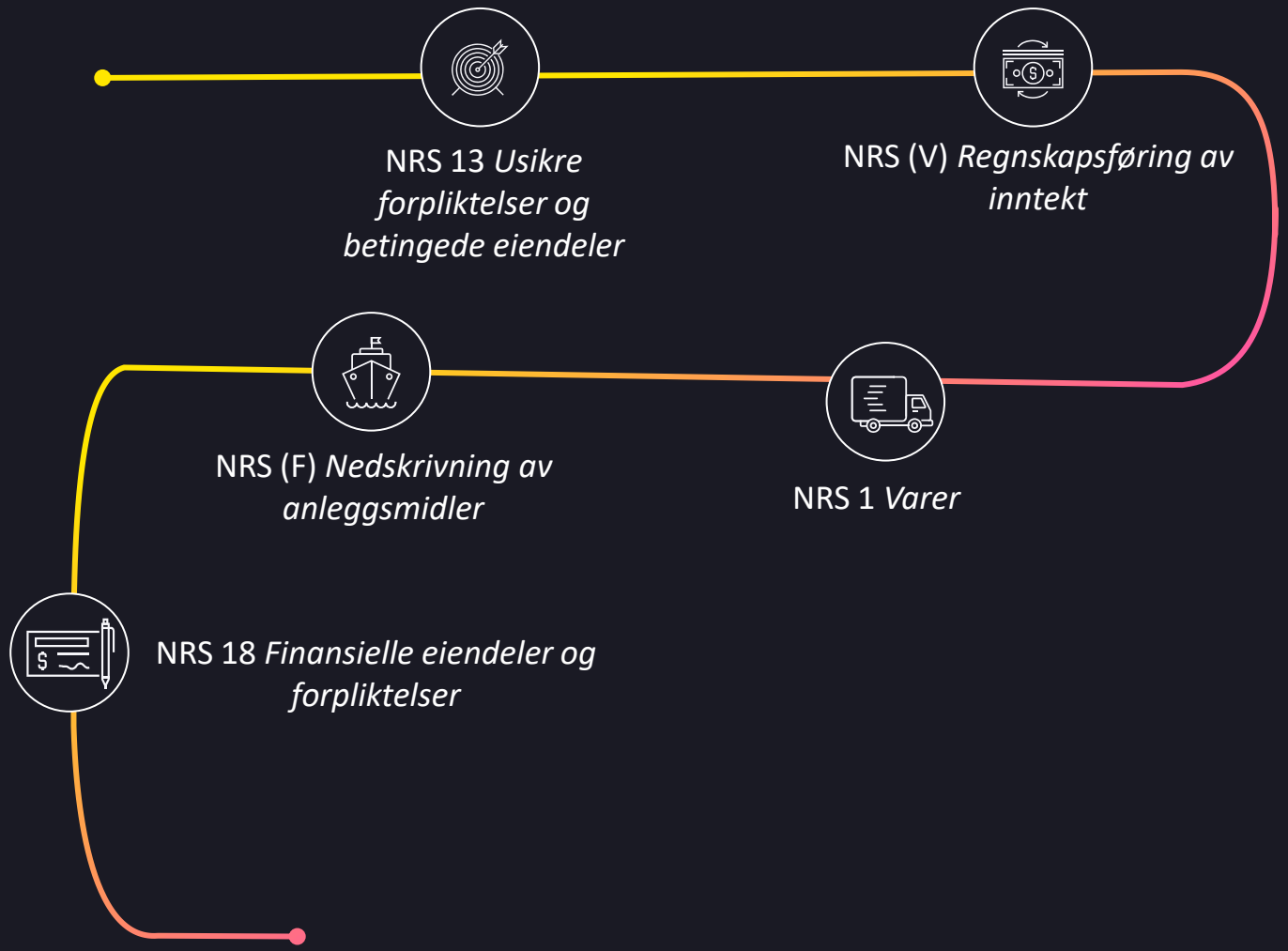
Regnskapsloven

- Hva sier regnskapsloven om usikkerhet?
  - § 4-2 første ledd:

> «Ved usikkerhet skal det brukes beste estimat, på bakgrunn av den informasjon som er tilgjengelig når årsregnskapet avlegges»

  - Opplysninger
    - § 7-5 Finansiell markedsrisiko og § 7-37a Finansielle derivater: «…Opplysningene skal omfatte vesentlige betingelser og forhold som kan påvirke beløpsstørrelse, tidfesting og usikkerhet ved fremtidige kontantstrømmer»
    - § 7-46 Fortsatt drift: «Dersom det er usikkerhet om fortsatt drift, skal det opplyses om usikkerheten»

God regnskapsskikk

- NRS 13 *Usikre forpliktelser og betingede eiendeler*
- NRS 1 *Varer*
  - Usikkerhet knyttet til nedskrivning av varelager
- NRS (F) *Nedskrivning av anleggsmidler*
  - Usikkerhet ved estimering av gjenvinnbart beløp
- NRS (V) Regnskapsføring av inntekt
  - Rabatter
  - Returrett
  - Variabelt vederlag
- NRS 18 *Finansielle eiendeler og forpliktelser*
  - Nedskrivning av finansielle anleggsmidler

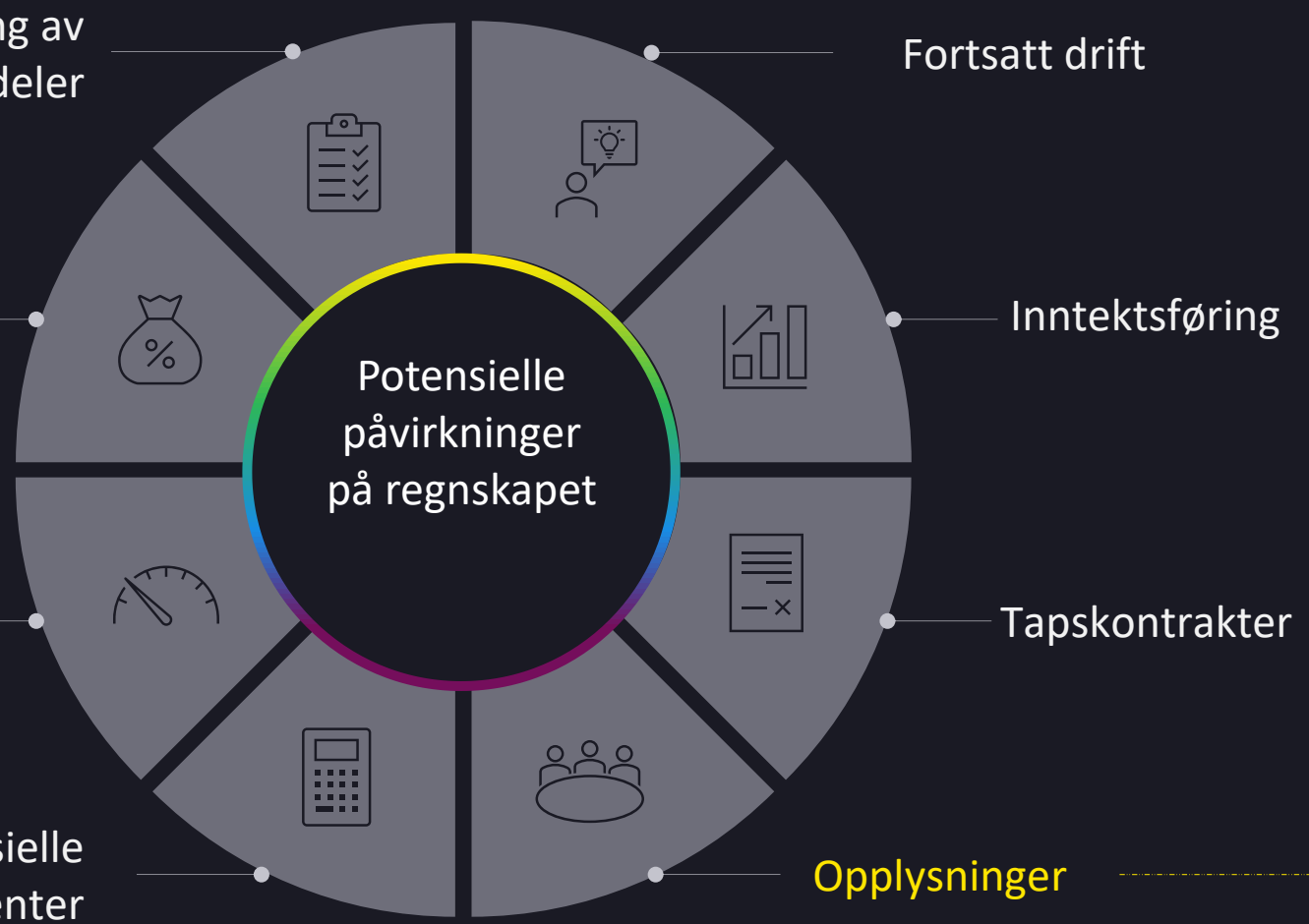
Hvorfor er usikkerhet så viktig?

Geopolitiske hendelser og usikkerhet

- Hendelser rundt om i verden, inkludert geopolitisk ustabilitet og konflikter, fortsetter å øke den økonomiske usikkerheten som påvirker selskaper

- Denne usikkerheten påvirker også regnskapet, gjennom blant annet:
  - Svingninger i råvarepriser og valutakurser
  - Restriksjoner på import og eksport
  - Forstyrrelser i verdikjeden
  - Vedvarende høy inflasjon og høye renter

Usikkerheter: påvirkning på regnskapet

- **Hvordan usikkerheter påvirker balansen og resultatet**

- **Spesifikke utviklinger som påvirker forutsetninger**

Aktuelle temaer

Klima

Tolltariffer

Krig og uroligheter

Hvordan kan usikkerheter fra disse ha påvirkning på regnskapet?

Klima

Utnyttbar levetid på eiendeler

- Mål om å redusere utslipp gjennom elektrifisering av anleggsmidler kan kreve nye investeringer og kan påvirke:
  - Utnyttbar levetid på eksisterende anleggsmidler
  - Antatt restverdi
  - Avskrivningskostnad
- Hva hvis et selskap skriver i årsberetning/bærekraftsrapporteringen at alle maskiner skal erstattes med klimavennlige alternativer innen tre år, men avskrivningstiden for anleggsmidler i regnskapet er ti år?

Nedskrivningstest

- Planlagt erstatning av eksisterende anleggs-midler kan være indikator på nedskrivning
- Tiltak for å bli mer klimavennlige kan kreve investeringer
  - Bruk av fornybar energi gjennom energiattributtsertifikater
  - Optimalisering av produksjonsprosesser
  - Utvide bruk av lavkarbonenergi
- Vil påvirke selskapets fremtidige kontantstrømmer og må hensyntas i kontantstrømestimat i nedskrivningstesten

Tolltariffer

Nedskrivningstest

- Tolltariffer kan være nedskrivningsindikator
- Kontantstrømestimater ved beregning av bruksverdi baseres på godkjente budsjetter
  - Disse kan måtte oppdateres og godkjennes på nytt som følge hyppige endringer
- Omorganisering av aktiviteter eller eiendeler som slutter brukes som følge av tolltariffer, kan føre til endringer i oppbygningen av KGE-er.
- Forutsetninger som brukes beregning av fremtidige estimerte kontantstrømmer må hensynta tariffer og tilknyttede usikkerheter

Varelager

- Tolltariffer på import som betales av kjøper for å anskaffe varelager skal inkluderes i anskaffelseskost for varene
- Varelageret må nedskrives hvis marginene i forventede salgspriser ikke er tilstrekkelige til å dekke tolltariffer og ikke kan kompensere for dette gjennom prisøkninger
- Eksisterende salgskontrakter kan medføre at selgeren i realiteten må ta ansvar for hele eller deler av kostnaden ved tolltariffene, for eksempel gjennom prisreduksjoner.
  - Selger må nedskrive varelager dersom marginen ikke er tilstrekkelig til å dekke denne kostnaden.

Krig og uroligheter

Nedskrivningstest

- Geopolitisk risiko kan resultere i en økning i rentesatser og inflasjon.
  - Dette kan påvirke diskonteringsrenten ved neddiskontering av fremtidige kontantstrømmer

Tapskontrakter

- Salgskontrakter og andre kontrakter som går med tap kan bli tapskontrakter som følge av geopolitisk risiko
  - F.eks. leverandørkontrakter hvor kostnaden øker.

Varelager

- Lavere produksjon som følge av f.eks. lavere etterspørsel eller tvunget stenging gir økte kostnader i perioden i form av ikke-allokerte indirekte kostnader.
  - Det allokeres ikke mer til hver produksjonsenhet

Inntektsføring

- Forventninger om returer kan endres og påvirke estimater på inntekter om må regnskapsføres løpende

Fortsatt drift

- Regnskapsloven krever at det skal opplyses i regnskapet dersom det er usikkerhet om fortsatt drift
- Dersom det er sannsynlig at selskapet vil bli avviklet, skal eiendeler og gjeld vurderes til virkelig verdi ved avvikling
  - Alternativer til avvikling: større reorganisering av driften, refinansiering, overdragelse av virksomheten til andre eller kombinasjoner av slike tiltak
- Plikten til å redegjøre for usikkerhet knyttet til fortsatt drift-forutsetningen utløses først når det ligger **konkrete forhold** som kan sette videre drift i fare.
  - Vurderingshorisont: Frem til neste balansedag
  - Levetid for anleggsmidler kan også være relevant

Redegjørelsen skal omhandle:

- Forutsetninger som fortsatt drift bygger på
- Kritiske faktorer
- Eventuelle konsekvenser av ugunstige forhold som kan inntreffe
- Omfanget skal gjenspeile usikkerheten som foreligger

Hendelser etter balansedagen

NRS 3 *Hendelser etter balansedagen*

Balansedagen

Eksisterte på balansedagen

Med regnskapsmessig konsekvens

Oppstått etter balansedagen

Uten regnskapsmessig konsekvens

Viktig å være oppmerksom på skillet mellom disse!

Eksempler

Tolltariffer

Innføring av nye tolltariffer etter balansedagen er generelt hendelser etter balansedagen uten regnskapsmessig effekt, men det kan være bekreftende å opplyse om hvordan eksisterende usikkerhet er reflektert på balansedatoen med hensyn til flere tolltariffer i for eksempel nedskrivningstesten.

Krig og uroligheter

Geopolitiske hendelser kan føre til hendelser etter balansedagen uten regnskapsmessig konsekvens, ved for eksempel at produksjon i et krigsberørt land opphører for en periode.

Hvor mye opplysninger skal gis?

Begrensede eksplisitte opplysningskrav

- Regnskapsloven § 7-1 andre ledd

> «I tillegg til opplysninger som nevnt i første ledd skal det gis opplysninger som er **nødvendige for å bedømme den regnskapspliktiges** eller konsernets **stilling og resultat** og som ikke fremgår av årsregnskapet for øvrig. Små foretak som ikke utarbeider konsernregnskap kan unnlate å gi slike tilleggsopplysninger om forhold knyttet til konsernets stilling og resultat.»

- Ikke eksplisitt krav til å opplyse om usikkerheter

- Faneparagrafen i rskl § 7-1
  - Ikke ta inn omtale om dagsaktuelle temaer som ikke er aktuelle for selskapet
  - Informasjonen må være selskapsspesifikk
  - Konsistens mellom årsberetning og årsregnskap

NRS (F) *Nedskrivning av anleggsmidler*

- Regnskapsloven § 7-13 annet ledd stiller krav om opplysning om hvilke forutsetninger som er lagt til grunn for nedskrivning og reversering av nedskrivning for varige driftsmidler.
- Det skal for øvrig gis følgende tilleggsopplysning om nedskrivning og reversering av nedskrivning av anleggsmidler:

Størrelsen på nedskrivning i perioden fordelt på ulike klasser av anleggsmidler, dersom dette ikke fremgår av resultatregnskapet.

Forutsetninger som er lagt til grunn for nedskrivning, herunder hvorledes vurderingsenhet og gjenvinnbart beløp er fastsatt.

Størrelsen på reversering i perioden fordelt på ulike klasser av anleggsmidler.

Forutsetninger som er lagt til grunn for reversering.

Eksempel 1: forutsetninger - tolltariffer

Scenario

- Selskap eksponert for amerikanske tolltariffer
- Datterselskap i USA muliggjør lokal produksjon, reduserer effekt av tolltariffer
- Ingen nedskrivning innregnet
- Tolltariffer omtales utenfor regnskapet, ikke reflektert i diskonteringsrenten

Eksempel 1 (forts.): forutsetninger - tolltariffer

Opplys om sentrale forutsetninger og mulige effekter av disse, selv om risikoen ikke er kvantitativt vesentlig i dag. Åpenhet hjelper brukerne å forstå fremtidig usikkerhet.

Viktige steg

- Identifiser viktige forutsetninger i nedskrivningstesten (f.eks. påvirkning av tolltariffer)
- Opplys om forventede fremtidige effekter og tilnærming for å tildele verdier i verdsettelsen

Krav til opplysninger

- Opplys om alle sentrale forutsetninger, ikke bare diskonteringsrente eller vekstrater

Påminnelser: fremtidsrettet informasjon i notene

Konsistens på tvers av rapporter
Bruk forutsetninger i regnskapet som er konsistente med informasjon gitt andre steder

Risikobevissthet
Vurder selskapets eksponering mot risiko og hvordan brukerne oppfatter denne risikoen

Se utover velkjente måltall
Opplysninger kan trenge å omfatte mer enn bare velkjente måltall som diskonteringsrenter og vekstrater

Påminnelser

- Fremtidsrettede opplysninger bør knyttes til ekstern informasjon (f.eks. årsberetningen)
- Vurder om mulige endringer i forutsetninger ville være vesentlige for brukerne
- Ikke forklar bare tallene, men konteksten og resonnementet bak dem

Inntektsføring og varelager

- Informasjon om anvendte prinsipper for inntektsføring vil være av vesentlig betydning for brukerens forståelse av regnskapet.
- Omfanget av slik informasjon avhenger blant annet av kompleksiteten i gjennomførte transaksjoner, metoder for måling og metoder for allokering av vederlag.
- Informasjonen må tilpasses den aktuelle situasjonen, slik at brukeren har tilstrekkelig grunnlag for å forstå sentrale forhold ved foretakets inntektsføring og betydningen for foretakets finansielle stilling og resultat.
- Vesentlig nedskrivning av varer til virkelig verdi bør vises som egen post under driftskostnader (Regnskapsloven § 6-3 og NRS 1, punkt 3.4)

NRS 13 *Usikre forpliktelser og betingede eiendeler*

- Avsetninger for usikre forpliktelser skal inndeles i klasser som ikke kan være aggregert over et nivå som gjør informasjonen lite meningsfylt.
- For vesentlige regnskapsførte usikre forpliktelser er det utvidede opplysningskrav
- For hver klasse av avsetninger må det opplyses om:

Inngående og utgående balanse.	Periodens tillegg i avsetning og ny avsetning.	Oppgjør som er motregnet mot avsetning i perioden.	Reversering i perioden (annet enn motregning av oppgjør som avsetningen skal dekke)
Økning i avsetning i perioden som skyldes renteeffekten av neddiskontering.	En kort beskrivelse av forpliktelsens art og antatt oppgjørstidspunkt.	En beskrivelse av usikkerhet med hensyn til oppgjørstidspunkt og –størrelse.	Mulig regressrett, med særskilt angivelse av hvor mye av slik regressrett som er tatt hensyn til i regnskapsføringen.

NRS 13 *Usikre forpliktelser og betingede eiendeler*

- For usikre forpliktelser som ikke regnskapsføres skal følgende opplysninger gis:

En kort beskrivelse av hver klasse av usikre forpliktelser på balansedagen.

En indikasjon på usikkerheten i tidspunkt og beløp for oppgjøret.

Dette vil for det første gjelde betingete forpliktelser hvor sannsynligheten for at en utløsende hendelse inntreffer, er mindre enn 50 %. Dersom det er svært lite sannsynlig at det inntreffer en hendelse som medfører plikt til å avgi økonomiske ressurser, kan noteopplysning utelates.

Et anslag på virkning i resultatregnskap og balanse. Dersom det ikke regnes som praktisk mulig å gi et slikt anslag, skal grunnene til det oppgis.

Muligheten for regress.

Hvis det er sannsynlighetsovervekt for at foretaket vil motta et oppgjør knyttet til betingede eiendeler, skal det gis noteopplysning om disse. Noteopplysningen skal inneholde en kort beskrivelse av betingede eiendeler på balansedagen.

Eksempel 2: Forutsetninger – Fremtidig lovgivning

Scenario

- Selskap B produserer kjemikalier
- Betydelige avsetninger knyttet til fjerning og opprydning av anlegg
- Myndighetene vurderer ny lovgivning som stiller strenge krav til fjerning og opprydning
- Ikke vedtatt enda, ingen innvirkning på måling av avsetning per i dag.

Eksempel 2 (forts.): Forutsetninger – Fremtidig lovgivning

Viktige steg

- Identifiser vesentlige usikkerheter (f.eks., påvirkning fra ny lovgivning)
- Vurder behovet for ekstra informasjon om avsetninger knyttet til opprydning og fjerning og usikkerheten rundt disse
- Avgjør om mangel på opplysninger kan påvirke brukernes beslutninger

Selv om det foreløpig ikke er noen påvirkning, kan usikkerheten knyttet til den mulige effekten i seg selv tilsi at opplysninger må gis

Krav til opplysninger

- Hvis informasjonen er vesentlig, opplys om
  - IB og UB, avsetning i perioden og ny avsetning, oppgjør og reversering og økning som skyldes renteeffekt av neddiskontering
  - Forpliktelsens art, forventet oppgjørstidspunkt, forutsetningene om fremtidige hendelser og mulig regressrett.